

Kanada Başbakanı Mark Carney'in Davos konuşmasının tam metni

Kanada Başbakanı Mark Carney'in Davos Dünya Ekonomik Forumu'nda yaptığı konuşma, küresel siyasette taşları yerinden oynattı. "Güzel bir hikâyenin sonu" ve "Tabelayı indirme vakti" sözleriyle sosyal medyada milyonlarca kez paylaşılan o tarihi manifestonun tam metni.

21/01/2026

Davos Zirvesi, bu yıl Kanada Başbakanı Mark Carney'in ezber bozan çıkışına sahne oldu. Alışlagelmiş diplomatik nezaket cümlelerini bir kenara bırakan Carney, Batı dünyasının ve orta ölçekli güçlerin içinde bulunduğu durumu Vaclav Havel'in ünlü "manav" analojisiyle açıkladı.

Trump, Grönland ve Kanada'yı ABD parçası gibi gösterdi

Sosyal medyada viral olan ve "Jeopolitik bir uyanış çağrısı" olarak nitelendirilen konuşmada Carney, kurallara dayalı uluslararası düzenin artık bir illüzyondan ibaret olduğunu savundu. "Büyük güçlerin hegemonyasına karşı orta ölçekli güçlerin birleşmesi gerektiğini" vurgulayan Carney'in konuşması zirveye yerleşti.

Carney'in konuşması; küresel düzenin aşınması, büyük güç rekabetinin sertleşmesi, ekonomik bütünleşmenin baskı aracı olarak kullanılması ve "orta güçlerin" birlikte hareket etmesi gerektiği başlıklarına odaklandı. Konuşmada Thukydides'e ve Çek siyasetçi-yazar Václav Havel'in "Güçsüzlerin Gücü" metnine atıflar yapıldı.

"KURALLARA DAYALI DÜZEN ANLATISI ARTIK İŞLEMİYOR"

Carney, yıllarca "kurallara dayalı uluslararası düzen" olarak tanımlanan sistemin belirli ölçüde refah ve öngörülebilirlik sağladığını ancak bu hikâyenin önemli bir kısmının "kısmen yanlış" olduğunu dile getirdi. Büyük güçlerin ekonomik bütünleşmeyi bir "silah"

gibi kullanmaya başladığını ifade eden Carney, tarifelerden finansal altyapıya, tedarik zincirlerinden kritik kaynaklara kadar birçok alanda yeni bir döneme girildiğini söyledi.

"KALELER DÜNYASI DAHA YOKSUL VE DAHA KIRILGAN OLUR"

Carney, ülkelerin enerji, gıda, kritik madenler ve tedarik zincirlerinde stratejik özerklik arayışını “anlaşılır” bulduğunu belirtirken, bunun “kalelerle dolu bir dünyaya” evrilmesinin ciddi maliyetler doğuracağını ifade etti.

"KANADA STRATEJİSİNİ DEĞİŞTİRİYOR"

Başbakan Carney, Kanada’nın iç politikada yatırım ve vergi düzenlemelerinden savunma harcamalarına kadar kapsamlı adımlar attığını, dış politikada ise AB ile ortaklık, SAFE’ye katılım ve çok sayıda ticaret-güvenlik anlaşmasıyla çeşitlenme stratejisi izlediğini aktardı.

KANADA BAŞBAKANI MARK CARNEY’İN DAVOS KONUŞMASI (TAM METİN)

"Bugün, dünya düzenindeki kopuştan, 'güzel bir hikâyenin' bitiştirinden ve büyük güçler arasındaki jeopolitiğin artık hiçbir sınıra tabi olmadığı acımasız bir gerçekliğin başlangıcından söz edeceğim.

Ama aynı zamanda şunu da savunuyorum: Kanada gibi orta ölçekli güçler çaresiz değildir. İnsan haklarına saygı, sürdürülebilir kalkınma, dayanışma, egemenlik ve devletlerin toprak bütünlüğü gibi değerlerimizi yansıtan yeni bir düzen kurma kapasitesine sahiptirler.

Daha az güçlü olanların gücü, dürüstlikle başlar.

Neredeyse her gün, büyük güç rekabeti çağında yaşadığımızı hatırlatıyoruz kendimize. Kurallara dayalı düzenin aşındığını. Güçlülerin istediklerini yaptığını, zayıflarınsa katlanmak zorunda kaldığını.

Thukydides’in bu sözü kaçınılmaz gibi sunuluyor – uluslararası ilişkilerin 'doğal mantığının' yeniden sahneye çıkışı gibi. Ve bu mantık karşısında ülkelerde güçlü bir eğilim doğuyor: uyum sağlamak, sorun çıkarmamak, itaatin güvenlik satın alacağını ummak.

Satın almayacak.

Peki, seçeneklerimiz neler?

Sonradan ülkesine Cumhurbaşkanı olan Çek muhalif Václav Havel 1978’de 'Güçsüzlerin Gücü' adlı bir deneme yazdı. Şu basit soruyu sordu: Komünist sistem kendini nasıl ayakta tutuyordu?

Cevabına bir manavla başladı. Bu dükkân sahibi her sabah vitrinine bir tabela asıyordu: 'Dünyanın bütün işçileri, birleşin!' Buna inanmıyordu. Kimse inanmıyordu. Ama yine de

asıyordu – sorun çıkmaması için, uyum sinyali vermek için, hayatını kolaylaştırmak için. Ve her sokaktaki her dükkân sahibi aynı şeyi yaptığı için sistem sürüyordu.

Sistem sadece şiddetle değil, sıradan insanların içten içe yanlış olduğunu bildikleri ritüellere katılmasıyla ayakta kalıyordu.

Havel buna 'yalan içinde yaşamak' diyordu. Sistemin gücü hakikatinden değil, herkesin doğruymuş gibi davranmaya razı olmasından geliyordu. Kırılganlığı da aynı yerden doğuyordu: bir kişi bile bu oyunu bıraksa –manav tabelayı indirse– yanılsama çatlamaya başlıyordu.

Dostlar, şirketlerin ve ülkelerin tabelalarını indirme zamanı geldi.

On yıllar boyunca Kanada gibi ülkeler, 'kurallara dayalı uluslararası düzen' dediğimiz yapı sayesinde refah içinde yaşadı. Kurumlarına katıldık, ilkelerini övdük, öngörülebilirliğinden yararlandık. Onun koruması altında değer temelli dış politikalar izleyebildik.

Bu düzen hikâyesinin kısmen yanlış olduğunu biliyorduk. En güçlülerin işine geldiğinde kendilerini muaf tuttuğunu, ticaret kurallarının asimetrik uygulandığını, uluslararası hukukun, suçlanan ya da mağdurun kimliğine göre farklı sertlikte işletildiğini...

Ama bu kurgu işe yarıyordu ve özellikle Amerikan hegemonyası kamusal yarar sağlıyordu: Açık deniz yolları, istikrarlı bir finans sistemi, kolektif güvenlik ve uyuşmazlıkları çözmeye yarayan çerçeveler.

Biz de tabelayı cama astık. Ritüellere katıldık. Söylemle gerçeklik arasındaki farkları büyük ölçüde görmezden geldik.

Bu pazarlık artık işlemiyor.

Açık konuşayım: Bir geçiş döneminde değil, bir kopuşun içindeyiz.

Son yirmi yılda finans, sağlık, enerji ve jeopolitik alanlarında yaşanan krizler aşırı küresel bütünleşmenin risklerini çıplak biçimde ortaya koydu.

Daha yakın dönemde büyük güçler ekonomik bütünleşmeyi silah gibi kullanmaya başladı. Gümrük vergileri baskı aracı oldu. Finansal altyapı zorlama aracına dönüştü. Tedarik zincirleri istismar edilecek zafiyetler haline geldi.

Bütünleşme sizi bağımlı kılan bir şeye dönüştüğünde, 'karşılıklı fayda' yalanının içinde yaşayamazsınız.

Orta ölçekli güçlerin dayandığı çok taraflı kurumlar –DTÖ, BM, COP, yani kolektif sorun çözme mimarisi– tehdit altında.

Bu yüzden birçok ülke aynı sonuca varıyor: Enerjide, gıdada, kritik madenlerde, finansta ve tedarik zincirlerinde daha fazla stratejik özerklik geliştirmeliler.

Bu dürtü anlaşılır. Kendini besleyemeyen, enerjisini sağlayamayan, kendini savunamayan bir ülkenin pek seçeneği yoktur. Kurallar sizi korumuyorsa, kendinizi korumak zorundasınız.

Ama bunun nereye götürdüğünü de açık gözle görelim. Kalelerle dolu bir dünya daha yoksul, daha kırılgan ve daha sürdürülemez olur.

Bir başka gerçek daha var: Büyük güçler kurallar ve değerler iddiasından bile vazgeçip sadece güç ve çıkar peşine düşerse, 'işlemcilik'ten ('transactionalism') sağlanan kazançları sürekli tekrar etmek zorlaşır. Hegemonlar ilişkilerini sonsuza kadar paraya çeviremez.

Müttefikler belirsizliğe karşı çeşitlenir, sigorta yaptırır, seçenek artırır. Bu, egemenliği yeniden kurar – bir zamanlar kurallara dayanan egemenliği, artık baskıya dayanabilme kapasitesine bağlar.

Bu klasik risk yönetiminin bir bedeli var. Ama bu bedel, yani stratejik özerkliğin, egemenliğin maliyeti paylaşılabılır. Dayanıklılığa kolektif biçimde yatırım yapmak, herkesin kendi kalesini kurmasından ucuzdur. Ortak standartlar parçalanmayı azaltır. Tamamlayıcılıklar herkes için kazançtır.

Orta güçler için soru, bu yeni gerçekliğe uyum sağlayıp sağlamamak değildir. Sağlamak zorundayız. Soru, bunu sadece duvarları yükselterek mi yapacağız, yoksa daha iddialı bir şey mi deneyeceğiz?

Kanada uyanma çağrısını ilk duyanlardan biri oldu ve stratejik duruşunu kökten değiştirdi.

Kanadalılar, coğrafyamızın ve ittifaklarımızın otomatik olarak refah ve güvenlik sağladığı eski rahat varsayımın artık geçerli olmadığını biliyor.

Yeni yaklaşımımız, Finlandiya Cumhurbaşkanı Alexander Stubb'ın dediği gibi '**değer temelli realizm**'dir – ya da başka bir deyişle, ilkel ve pragmatik olmayı hedefliyoruz.

Egemenlik ve toprak bütünlüğü, BM Şartı'yla uyumlu olmadıkça güç kullanımının yasaklanması, insan haklarına saygı gibi temel değerlere bağlılıkta ilkeliyiz.

Ama aynı zamanda pragmatikiz: ilerlemenin çoğu zaman kademeli olduğunu, çıkarların ayrıştığını, her ortağın değerlerimizi paylaşmadığını biliyoruz. Gözümüz açık biçimde, stratejik olarak geniş bir angajman içindeyiz. Dünyayı olduğu haliyle karşılıyoruz, olmasını dilediğimiz haliyle beklemiyoruz.

Kanada ilişkilerini, derinlikleri değerlerimizi yansıtacak şekilde ayarlıyor. Dünya düzeninin akışkanlığı, bunun doğurduğu riskler ve gelecekte ne olacağının önemi nedeniyle, etkimizi azami kılmak için geniş angajmanı önceliyoruz.

Artık sadece değerlerimizin gücüne değil, gücümüzün değerine de yaslanıyoruz.

Bu gücü içerde inşa ediyoruz.

Hükümetim göreve geldiğinden beri gelir, sermaye kazancı ve yatırımlar üzerindeki vergileri düşürdük; eyaletler arası ticaretteki tüm federal engelleri kaldırdık; enerji, yapay zekâ, kritik madenler, yeni ticaret koridorları ve daha fazlasına bir trilyon dolarlık yatırımı hızlandırdık.

On yılın sonuna kadar savunma harcamalarımızı iki katına çıkarıyoruz ve bunu yerli sanayimizi güçlendirecek şekilde yapıyoruz.

Dışarıda hızla çeşitleniyoruz. Avrupa Birliği ile kapsamlı bir stratejik ortaklık kurduk, Avrupa'nın savunma tedarik düzenlemesi SAFE'e katıldık.

Son altı ayda dört kıtada on iki ticaret ve güvenlik anlaşması imzaladık. Son günlerde Çin ve Katar'la yeni stratejik ortaklıklar kurduk. Hindistan, ASEAN, Tayland, Filipinler ve Mercosur'la serbest ticaret anlaşmaları müzakere ediyoruz.

Küresel sorunlara çözüm için 'değişken geometri' izliyoruz: farklı konular için, ortak değer ve çıkarlara göre farklı koalisyonlar.

Ukrayna konusunda 'Gönüllüler Koalisyonu'nun çekirdek üyesiyiz ve kişi başına düşen katkıda en büyük destekçilerden biriyiz.

Arktik egemenliği konusunda Grönland ve Danimarka'nın yanındayız, Grönland'ın geleceğini belirleme hakkını tamamen destekliyoruz. NATO'nun 5. Maddesine bağlılığımız sarsılmaz.

Kuzey ve Batı kanatlarını güçlendirmek için NATO müttefiklerimizle (Nordik-Baltık 8 dahil) çalışıyoruz; ufuk ötesi radarlar, denizaltılar, uçaklar ve sahadaki askerlerle tarihte görülmemiş yatırımlar yapıyoruz. Kanada, Grönland üzerinden uygulanan tarifelere karşıdır ve Arktik'in güvenliği ve refahı için odaklı görüşmeleri savunur.

Çok taraflı ticarette, Trans-Pasifik Ortaklığı ile Avrupa Birliği arasında köprü kurarak 1,5 milyarlık yeni bir ticaret bloğu yaratmayı savunuyoruz.

Kritik madenlerde, arzın tek elde toplanmasından çıkmak için G7 merkezli 'alıcı kulüpleri' kuruyoruz.

Yapay zekâda, hegemonlar ve dev teknoloji şirketleri arasında seçim yapmaya zorlanmamak için benzer düşünen demokrasilerle iş birliği yapıyoruz.

Bu safça birçok taraflılık değil. Kurumlara yaslanan bir yaklaşım da değil. İşe yarayan koalisyonları, konu konu, yeterince ortak zemini olan ortaklarla kurmaktır.

Ve ticaret, yatırım, kültür alanlarında gelecekteki sınamalar için başvurabileceğimiz yoğun bir bağlantı ağı örmektir.

Orta güçler birlikte hareket etmek zorunda, çünkü masada değilsek menüdeyiz.

Büyük güçler tek başına gidebilir. Pazar büyüklükleri, askerî kapasiteleri, dayatma güçleri vardır. Orta güçlerin yoktur. Ama bir hegemonla sadece ikili pazarlık yaptığımızda, zayıflıktan pazarlık yaparız. Sunulanı kabul ederiz. Birbirimizle en uyumlu olma yarışına gireriz.

Bu egemenlik değildir. Boyun eğmeyi kabul ederken egemenlik performansı sergilemektir.

Büyük güç rekabeti dünyasında aradaki ülkelerin seçimi vardır: ya birbirleriyle gözde olma yarışı yapacaklar ya da etki yaratacak üçüncü bir yolu birlikte kuracaklar.

Sert gücün yükselişi bizi şuna kör etmemeli: meşruiyetin, bütünlüğün ve kuralların gücü –eğer birlikte kullanırsak– güçlü kalacaktır.

Bu da beni yeniden Havel'e getiriyor.

Orta güçler için 'hakikat içinde yaşamak' ne demektir?

Gerçeği adlandırmak demektir. 'Kurallara dayalı uluslararası düzen' hâlâ anlatıldığı gibi işliyormuş gibi konuşmayı bırakmak.

Adını koyalım: En güçlülerin ekonomik bütünleşmeyi baskı aracı olarak kullandığı, giderek sertleşen bir büyük güç rekabeti sistemi.

Tutarlı davranmak demektir. Aynı standartları dostlara da rakiplere de uygulamak. Bir yönden gelen ekonomik zorlamayı eleştirip, ötekinden gelince susarsak tabelayı camda tutuyoruz demektir.

İnandığımız şeyi inşa etmek demektir. Eski düzenin geri gelmesini beklemek yerine, anlatıldığı gibi işleyen kurumlar ve anlaşmalar kurmak.

Ve baskıyı mümkün kılan kaldıraçları azaltmak demektir. Güçlü bir iç ekonomi her hükümetin önceliği olmalıdır. Uluslararası çeşitlenme sadece ekonomik akılcılık değil; dürüst dış politikanın maddi temelidir. Ülkeler, misillemeye açıklarını azaltarak ilkeli duruş hakkını kazanır.

Kanada, dünyanın istediği şeye sahip. Bir enerji süper gücüyüz. Devasa kritik maden rezervlerimiz var. Dünyanın en eğitimli nüfusuna sahibiz. Emeklilik fonlarımız dünyanın en büyük ve en sofistike fonları arasında. Sermayemiz, yeteneğimiz ve kararlı hareket edebilecek mali kapasiteye sahip bir devletimiz var.

Ve başkalarının özendiği değerlere sahibiz.

Kanada, işleyen çoğulcu bir toplumdur. Kamusal alanımız gürültülü, çeşitli ve özgürdür. Kanadalılar sürdürülebilirliğe bağlıdır.

Kaotik bir dünyada istikrarlı, güvenilir bir ortağız – uzun vadeli ilişkiler kuran ve onlara değer veren bir ortak.

Kanada'nın bir şeyi daha var: olup biteni görme ve buna göre hareket etme iradesi.

Bu kopuşun uyumdan fazlasını gerektirdiğini biliyoruz. Dünyayı olduğu gibi dürüstçe görmeyi gerektiriyor.

Tabelayı camdan indiriyoruz.

Eski düzen geri gelmeyecek. Yasını tutmamalıyız. Nostalji bir strateji değildir.

Ama bu kırılmadan daha iyi, daha güçlü, daha adil bir şey inşa edebiliriz.

Bu, kaleler dünyasından en çok kaybedecek ve gerçek iş birliği dünyasından en çok kazanacak olan orta güçlerin görevidir.

Güçlülerin gücü var. Ama bizim de bir şeyimiz var: rol yapmayı bırakma, gerçeği adlandırma, içeride gücümüzü inşa etme ve birlikte hareket etme kapasitesi.

Kanada'nın yolu budur. Açıkça ve özgüvenle bunu seçiyoruz.

Ve bu yol, bizimle yürümeye istekli her ülkeye açıktır."